وەزارەتی ڕۆشنبیری یان کەشتی فەقێ شێتەکان! … ئیسماعیل حەمەئەمین

هەواڵەکە بەمجۆرەیە؛ (وەزارەتی ڕۆشنبیری و لاوانی هەرێمی کوردستان، بڕیاریدا نمایشکردنی فیلمی “محمد رسول اللە” بەشێوەیەکی کاتی ڕابگیرێت. دیارە “محمد رسول اللە” ناونیشانی فیلمێکە لەبارەی موحەمەد. چەند رۆژێك لەمەوبەر فیلمەکە لە شاری هەولێر نمایشکرا وە، ئەمەش کاردانەوەی لیژنەی فەتوای هەرێمی کوردستانی بەدوای خۆیدا هێنا. دوابەدوای ئەو ڕەخنە و کاردانەوانەش، لە 2017-1-28، وەزارەتی رۆشنبیری و لاوانی هەرێمی کوردستان، بڕیاریدا نمایشکردنی فیلمی “محمد رسول اللە” رابگیرێت..) سایتی دووڕیان.
دیارە من سەرنجم هەیە لەمە ئەم (قەدەغەکردنە) وەك پرۆسە کە ، نەك لەسەر فلیمەکە خۆی کە لەو بڕوایەدا نیم فلیمێکی ئەوەندە ترسناك و پڕ (تۆوی فیتنەی تائیفی) بێت وەك مەلاکانی فەتوا بانگەشەی بۆ دەکەن. ئەوەی بۆمن ترسناکە پرۆسەی (قەدەغەکردنی فیلم) و (ڕاگرتنی زنجیرەی تەلفیزۆنی) و (قەدەغەکردنی کتێب و گۆڤارە) کە وەزارەتێکی کولتور دەیکات، ئیدی لەهەر شوێنێکی دونیادا بێت. دەنا خودی ناوەڕۆکە ئاینیەکەی فلیمەکە بۆ من هیچ گرنگیەکەی نییە، چونکە خودی (دیسکۆرسی ئاینی) لای من جێگەی سەرنج نییە، بەڵام خودی هونەری سینەما بۆ من گرنگە کەنمایشبکرێت و باڕەخنەکانیش هەڵگرین بۆ تەماشاکاران و تەنانەت بۆ پیاوانی ئاینیش، بەڵام خودی پرۆسەی قەدەغەکردن نێزیکبوونەوەیە لەسنوورەکانی فاشیزمێك کەلەسانسۆرەوە دەستپێدەکات.

ئەوەی من دەمەوێت لەم کورتە نوسینەدا ئاماژەی پێبکەم دوو سەرنجە بۆ خودی وەزارەتی (بەناو ڕۆشنبیری) کەناوەکەی وەك چەند جاران گوتوومە هەڵەیە، چونکە وەزارەتێك نییە بۆ (ڕۆشنبیران)، چونکە (ڕۆشنگەری) قۆناغێکی مێژووو ئێرایەکە ، و ڕۆشنبیر وەك تێرم و وەك چەمك ناکرێت وەزارەتی هەبێت چونکە چیتر ڕۆشنبیر نامێنێت. ئەمەم کاتی خۆی لەنوسینی دیکەدا بڵاوکردۆتەوە و گوتوومە دەبێت؛ (وەزارەتی کولتور) بێت . عەرەب وشەی الثقافە بەرامبەر کولتور دادەنێت و بەڕۆشنبیریش دەڵێت المثقف. ئیدی نازانم ئێمەی کورد بۆ دەبێت پاشکۆی ئەم (تەعریبە) بین و کۆپی وەزارەتی سەقافە بکەین و

نەچین لەسەرچاوە لاتینیە سەرەکیەکیەوە وەریگرین، وەك چۆن هەموو دونیا کەناوی کولتورە ، بۆچ ئەمە ناوی نەنێین وەزارەتی کولتور…ئەمە وەك بیرهێنانەوە کە ناوی ئەم وەزارەتە هەڵەیە چ لەڕوی تێرم و چ لەڕووی وەرگێڕانی لەعەرەبیەوە بۆ کوردی. بەڵام با واز لەوە بێنین کەئەم وەزارەتە جگەلەوەی ناونیشانەکەی هەڵەیە، دووسەرنجەکەم لەمەڕ ئەم ەدەغەکردنی فلیمە بەمجۆرەیە ؛

یەکەم ؛ بۆچی پێش نیشاندانی ئەم فلیمە ئەم سەرنجانە نەبوو، یاخود فلیمەکە هەروا تێپەڕبووە؟ گەر فلیمە هەڵگری تۆوی (ئاژاوەی تائیفیە) وەك مەلاکان دەڵێن، بۆچی وەزارەتی ڕۆشنبیری ڕێگەی پێداوە و بەسەریدا تێپەڕیووە؟ لێرەوە گومان دەکرێت لەو خاڵە و ئەمە لەبەردەم دوو گریمانەدایین؛ یان ئەوەیە مەلاکانن درێدەکەن و لەبەر (سوننەبوونی سیاسیان) قەدەغەی دەکەن و لەدژی هەژموونی ئێران و شیعەگەرایی لەکوردستاندا ئەمە دەڵێن، چونکە وەزارەتی ڕۆشنبیری بەدەست وەزیرێکی یەکیتیەوەیە و یەکێتی بە (پڕۆ – ئێران) لەقەڵەمدەدرێت و لیژنەی فەتواش بەپێی دەسەڵات لەهەولێر کەپارتیە و پارتیش(بە پڕۆ – ئێردوگان) و (دژە شیعە) لەقەڵدەدرێت. ئیدی لەم چینینە سیاسیە ناشرینە، پڕۆ ئێرانی و تورکیەوە، مەلاکانی لیژنەی فەتوا ئەم ڕۆڵە دەگێڕن و فلیمەکە قەدەغە دەکەن.

یاخود دەچینە بەردەم گریمانەی دووهەم کەزۆر سادەیە و ئەویش ئەوەیە کە وەزارەت تەمەڵخانەیە و ئەوەی لەم وەزارەتە بوونی نەبێت تەنها هونەر و ڕوانگەی ڕۆشنبیریە، دەنا چۆن کۆی ئەم ناکۆکیە مەترسیدارە تائیفیەی کە مەلاکان باسی دەکەن و ئەمانیش بڕوایان بەمەلاکان کردووە، بەسەردا تێپەڕیووە؟! لەم کەشتیە پڕ شێتاتیەتە کێ ڕاستەکات و کێ درۆ؟!

بۆ وەبیر هێنانەوەی خوێنەری ئازیز، کاتی خۆی لەگوتارێکمدا کەئەو کاتە کۆچکردوو (فەلەکەدین کاکەیی) وەزیری ئەم وەزارەتە بوو، ئەم وەزارەتەم بە (کەشتی قۆشمەکان) یان (کەشتی شێت و گەوجەکان) چوواند، ئەو کەشتیەی لەئەوروپای ڕسەدەی پانزەوە تاوەکو کۆتایی هەژدە شێت و قۆشمە و گەوجەکانیان تێدەکرد و بەدەریادا دەیانگێڕان و کاپتنەکان هەمیشە لەدەریادا بوون لەگەڵیاندا.

بەهەقەت وایە ئازیزان، ئەم وەزارەتەش وەك ئەو کەشتیە وەهایە، کۆمەڵگەی ئاینی سەدەی ناوەڕاست لەئەوروپادا ، ئەم کەشتیەنەیان پڕ دەکرد لەشێت و گەوج و نەفامەکان و مەسرەفیان دەکێشان بەمەرجێك دوور بن لەدونیای ئاقڵە ئاینیەکان. ئاوەها مامەڵەی مەلاکان و وەزارەتی ئەوقاف لەگەڵ ئەم کەشتیەی هەرێمی کوردستان ، کەناوی

وەزارەتی ڕۆشنبیرییە، ئاوەهایە، بەوەی زوو زوو ئاگاداریان دەکەنەوە و قامچیەکانیان بۆ شێتەکانیان دەردەهێنن. لەڕاستیدا ئەم وەزارەتە ئەوەندەی زەرەدی لەڕۆشنبیری داوە لەکوردستاندا ، هیچ سوودێکی تری نەبووە، جگە لەشێواندنی هونەر و چاپەمەنی و موزیك و چێژی ئەدەبی و هونەری نەبێت. ئەوەندەی ئەم شێتخانەیە بوجەی گشتی خاڵیدەکاتەوە لە ڤیستیڤاڵاتی بێمانا و خۆنمایشکردنی بەڕێوبەرەکانیان و شانۆگەری و فلیمی سەقەت، ئەوەندە کارێکی جیدیمان لێ نەبینیوون. دیارە وەك ئەمانە وەك شێتەکانی ئەم کەشتیەی سەدەی ناوەڕاست کاری جیدی و دەستو پەنجەنەرمکردنی ڕاستەقینە لەگەڵ دونیا بەئەوان نامۆیە، ئەم وەزارەتە وەك هەموو کەشتیەکی شێتەکانی سەدەی ناوەڕاست وەهایە، کە بەردەوام لەدەریاکاندا، لەبێزاری خۆیاندا خەریکی سەما و موزیکی بێ بنەما و فەوزا و نمایشی بێمانا بوون و کاتیان لەتەمەڵیدا بەسەر دەبرد . وەزارەتەکەی هەرێمیش بەردەوام خەریکی ڤیستڤاڵات و میهرەجاناتی سەیر سەیر و خۆنمایشکردنی لەمجۆرەن و نمونەش زۆرە.

نابێت ئەوە لەبیر بکەین ، کە (کەشتی گەوجەکان – Narrenschif) جارە جارە لەبەندرەکان کەبۆ ئازووقە وەرگرتن و گۆڕینی تاقمی کەشتیەکە بەکاپتنەوە دەوەستا، یاخود بۆ سوارکردنی شێتێکی تر، یان گەوجێکی تر ، لەهەمانکاتشیدا لەژێر ڕێنمایی کڵێسادا کاری دەکرد و قەشەکان جار جارە وەك (میشێل فۆکۆ) لەکتێبی (شتاتی و شارستانیەت) باسیدەکات، دەهاتنە سەر کەشتی شێتەکان بۆ قەداس و ڕێنمایی کاپتن و ستاڤەکانیان ..ئاوەها ئەم کەشتیە پڕ ڤیستڤاڵە لەسەر ڕووبەری ئاو بەردەوام بوون لەژیانێك کەبێئاگایی بوو لەدونیای هەبوو. سەیر لەوەدایە ئەم کەشتیە وەك وەزارەتە ڕۆشنبیرییەکەی هەرێم بێئاگایە لەدونیای کولتور و دنیای ڕیاڵ، بێگومان لەم کەشتیە پڕ گەوجەدا زۆر شتی پێدا تێدەپەڕێت و لەهەمووی خراپتریش ئەوەیە، ئەم وەزارەتە وەك کەشتی گەوجەکانی سەدەی ناوەڕاستی ئەوروپا کەلەژێر کۆنترۆڵی قەشەکاندا بوو، ئەمەی لای خۆمان لەسەدەی بیست و یەکدا لەژێر دەسەڵاتی مەلاکاندایە!

سەرنجی دووهەم ؛ قەدەغەکردنی هیچ فیلم یان کتێب چارەسەر نییە، گەر هاتوو دژی پێوەرە یونیڤێرسالیەکان نەبێت. لەبەر ئەوە خودی قەدەغەکردن و (نەریتی قەدەغەکردن) ترسناکە، سەرەتای فاشیزمێکی نوێییەێ .

من پێمواییە با فلیمەکە نمایش بکرێت ، بەڵام دەکرا هەر ئەو لیژنەی فەتوایە لەتەمەڵی خۆیان بێنە دەرێ و ڕەخنەی لێبگرن ، وکۆڕی لەسەر بگرن و دیالۆگی لەسەر بکەن. کاتی ئەوە هاتووە مەلای کوردی

نێزیك بێتەوە لەئەقڵانیەت و واز لەفڕێدانی تفی توڕەیی بێنێت لەلێوەکانیەوە ئارام بگرێت لەناو دەمیدا، نەك کۆمەڵگەی پێ پیس بکات. مەلا تەمەڵەکانی لیژنەی فەتوا و وەزارەتی ئەوقاف دەیانتوانی لەڕۆژنامەو گۆڤارەکاندا ڕەخنەی خۆیان ئاڕاستەی دەرهێنەر و فلیمەکە بکردایە، تەنانەت دەیانتوانی وەریانبگێڕایە بەفارسی. بەڵام لیژنەکەی فەتواش وەك زۆربەی وەزارەتەکانی دیکە لەتەمەڵیدا نقوومبوون و وەزارەتی پارەوەرگرتن. گەر نا دەکرا مەلاکان بڕۆن لەکوێدا و چۆن ئەم فلیمە مەترسیدارە ؟
دیارە هەر کاتێك فلێمێك یان کتێبێك قەدەغە دەکرێت، ئەوا پرس دەچێتە سەر وەزارەتی بەناو ڕۆشنبیری. پرسیارەکە‌ دوای ئەزموونی چەندەها قەدەغەکردن دێت لەلایەن مەلاکانەوە، بۆ نمونە دیوانەکەی شاعیر (قوبادی جەلیزادە) لەکتێبخانەکاندا کۆکرایەوە ، لەسەردەمانێکدا وەزیری ئەم وەزارەتە سۆسیال دیموکرات نەبوو ، بەڵکو وەزیرەکە کۆمەنیستێکی مارکسی لینینی حزبی شیوعی بوو، کەئێستا وابزانم بۆتە سکرتێری ئەو حزبەش.

بەگشتی ئەم دیاردەیە ئاوەها دێتە بەرچاو، وەك ئەوەی وەزارەتی ڕۆشنبیری لەژێر فەرمانی وەزارەتی ئەوقاف و مەلاکانی فەتوادا بێت؟! وەزارەتی ئەوقاف و لیژنەی فەتوا دەتوانێت سەرنجی هەبێت ، بەڵام بۆچی دەبێت فەرمان بدات بەوەزارەتی ڕۆشنبیری بۆ قەدەغکردن و بۆچی دەبێت وەزارەتیش وەك ئەوەی بەسێك بن لەوەزارەتی ئەوقاف یەکسەر فەرمانەکە جێبەجێبکەن! بەڕاست کێ لاکی کاردەکات؟
لێرەوە پرسێکی گەورە دەچێتە سەر ئەم وەزارەتە، بەوەی ئەم وەزارەتە لەلایەن مەلاکانەوە دەجوڵێنرێت، وەك ئەوە وەهایە ڕۆشنبیرە فەرمییەکان لەژێر دەستی مەلاکاندا کاربکەن، بەھەقەت ئەمە لەزەمەنی وەزیرە کۆمەنیستەکەش (کاوە مەحمود) خراپتر بوو.
ئاوەها ئەم کەشتیە بەردەوام لەژێر لەژێر ڕەحمەتی پیاوانی ئاینی ئاڕاستەکانی خۆی دەگۆڕێت، گەر هاتوو کاپتنەکەشی مولحیدێکی مارکسیش بێت ، ئاوەها (ئەقڵی گاڵتەجاڕی) لەناو کەشتی فەقێکانەوە بەرەوە کەشتی گەوجەکان فەرمانی خۆی دەنێرێت و کەشتیەکەش یەکەم شێت فڕێدەداتە دەریاوە کەمەلاکان فەرمانی مردنیان دەرکردووە!